

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Directoraat-generaal Natuur & Regio

Programmadirectie Juridisch
instrumentarium Natuur en
Gebiedsrichting

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGNR-PDJNG / 13121293

Uw kenmerk

2013Z11818/2013D27411

Datum 16 juli 2013
Betreft Uitspraak Raad van State in relatie tot de Programmatische Aanpak Stikstof

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de reactie op het verzoek over "Berichtgeving over een uitspraak van de Raad van State in relatie tot de PAS" van 26 juni 2013, met kenmerk 2013Z11818/2013D27411.

Het bericht, waarop uw verzoek betrekking heeft, gaat over de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 22 mei 2013 over een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het oprichten van een veehouderij in Luttenberg¹.

Samenvatting uitspraak

De uitspraak komt samengevat op het volgende neer. Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben een vergunning verleend op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het oprichten van een veehouderij in Luttenberg. In de omgeving van de veehouderij bevinden zich drie Natura 2000-gebieden: Boetelerveld op ongeveer 2,3 kilometer afstand, Sallandse Heuvelrug op ongeveer 3 kilometer afstand en Wiedense Veld op ongeveer 8,7 kilometer afstand.

Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben bij het verlenen van de vergunning het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" (hierna: beleidskader) en de "Beleidsregel Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen Overijssel" (hierna: beleidsregel) toegepast. Gedeputeerde Staten achten het voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de in Overijssel gelegen Natura 2000-gebieden noodzakelijk dat de stikstofdepositie op deze gebieden wordt verlaagd. Met de beleidsregel is beoogd deze reductiedoelstelling te bewerkstelligen.

Rekening houdend met de intrekking van een milieuvergunning, zal de verlening van de vergunning enerzijds leiden tot een verlaging van de stikstofdepositie op de gebieden Sallandse Heuvelrug en Wiedense Veld, maar anderzijds tot een geringe toename van de stikstofdepositie op het Boetelerveld. Deze toename bedraagt volgens berekeningen 0,12 mol stikstof per hectare per jaar.

¹ Uitspraak van 22 mei 2013 inzake 201107526/1/T1/A4.

Gedeputeerde Staten merken de toepassing van de beleidsregel en het beleidskader tezamen aan als een passende beoordeling in de zin van de Natuurbeschermingswet 1998. Zij hebben zich op het standpunt gesteld dat zij zich er op grond van die beoordeling van hebben kunnen verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van het gebied Boetelerveld niet worden aangetast.

De Afdeling bestuursrechtspraak is van oordeel dat Gedeputeerde Staten zich niet slechts met verwijzing naar het beleidskader en de beleidsregel op het standpunt hebben kunnen stellen dat verzekerd is dat de veehouderij niet zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied Boetelerveld. De Afdeling overweegt daartoe dat de beleidsregel enkel gericht is op de bijdrage van de veehouderijsector aan de vereiste totale reductie van de stikstofdepositie en geen betrekking heeft op het halen van het overige deel van de noodzakelijke reductie, die via andere bronnen dan veehouderijen moet worden bereikt. De Afdeling verklaart het beroep gegrond en draagt Gedeputeerde Staten van Overijssel op het gebrek te herstellen.

Strekking Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen

Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben het beleidskader in overleg met een aantal maatschappelijke organisaties vastgesteld om de impasse in de vergunningverlening te doorbreken. Zij beogen hiermee, vooruitlopend op de Programmatische Aanpak Stikstof (hierna: PAS), te werken aan een betere situatie voor de natuur en tegelijkertijd ruimte voor economische ontwikkeling.

Gevolgen van de uitspraak

De uitspraak heeft alleen gevolgen voor de provincie Overijssel. Gedeputeerde Staten van Overijssel kunnen geen vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 meer verlenen op basis van het beleidskader en de beleidsregel. Gedeputeerde Staten stellen indieners van lopende aanvragen om Natuurbeschermingswetvergunningen die op het beleidskader zijn gebaseerd in de gelegenheid hun aanvraag aan te passen aan het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Gedeputeerde Staten wijzen daarbij uitdrukkelijk op de mogelijkheid die artikel 19kd van de Natuurbeschermingswet 1998 biedt: indien de stikstofdepositie per saldo niet is toegenomen ten opzichte van de krachtens de Wet milieubeheer of de Hinderwet vergunde situatie op de referentiedatum², worden bij de besluitvorming over een te verlenen vergunning niet de gevolgen betrokken die een handeling kan hebben door het veroorzaken van stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied.

Reactie

De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak is voor het kabinet een bevestiging van het grote belang van een spoedige inwerkingtreding van de PAS.

² De referentiedatum is ingevolge artikel 19kd, derde lid, van de Natuurbeschermingswet:

a. voor gebieden ter uitvoering van de Habitatrichtlijn: 7 december 2004, of de datum waarop het desbetreffende gebied door de Europese Commissie tot een gebied van communautair belang is verklaard, voorzover die verklaring plaatsvindt na 7 december 2004;

b. voor gebieden ter uitvoering van de Vogelrichtlijn de datum waarop het desbetreffende gebied is aangewezen.

De PAS heeft tot doel de natuurkwaliteit te verbeteren en de stikstofbelasting van Natura 2000-gebieden te verminderen en daarmee economische ontwikkelingen in en rondom Natura 2000-gebieden mogelijk te maken en de huidige impasse in de vergunningverlening te doorbreken. De PAS borgt niet alleen een daling van de stikstofdepositie door veehouderijen, maar ook door andere sectoren als industrie en verkeer. Nu is bij een individueel project dat leidt tot stikstofbelasting in een al overbelast Natura 2000-gebied door de individuele initiatiefnemer vaak nauwelijks te onderbouwen dat een eventuele extra stikstofemissie door een nieuw op te richten of uit te breiden inrichting, of door een toename van verkeersbewegingen, met zekerheid niet leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied. Het gevolg daarvan is dat vergunningverlening uiterst moeizaam is geworden. In samenhang met de overkoepelende programmatische aanpak en de daaraan ten grondslag liggende onderbouwing kan ten aanzien van individuele projecten die zekerheid wel worden geboden. Aldus maakt de PAS binnen de kaders van de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn vergunningverlening weer mogelijk.

DGNR-PDJNG / 13121293

Met de PAS pakken verschillende overheden de stikstofproblematiek gezamenlijk aan: ik stel de PAS tezamen met de minister van Infrastructuur en Milieu vast, in overeenstemming met de minister van Defensie en de provincies. Ook waterschappen en gemeenten werken mee aan de uitvoering van de maatregelen die in de PAS worden opgenomen.

In juni 2013 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 (programmatische aanpak stikstof) bij uw Kamer ingediend (Kamerstukken 33669).

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken